

Jaarrekening 2018

Hoogheemraadschap

De Stichtse Rijnlanden

Vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur op 26 juni 2019

DM 1521404

Versie 2

Adres

Poldermolen 2
Postbus 550
3990 GJ Houten

Telefoon

(030) 634 57 00

Fax

(030) 634 59 99

E-mail

post@hdsr.nl

Internet

www.hdsr.nl

Inhoudsopgave

Inleiding en leeswijzer	3
1. Samenvatting jaarrekening 2018	4
1.1 Exploitatie	4
1.2 Voorstel tot bestemming van het resultaat	6
2. Balans per 31 december 2018	7
2.1 Balans per 31 december 2018.....	7
2.2 Toelichting jaarrekening 2018	8
2.2.1 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	8
2.2.2 Toelichting balans per 31 december 2018	11
2.3 Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen	19
3. Rekening naar programma's	21
3.1 Exploitatierekening naar programma's	21
4. Rekening naar kostendragers	22
4.1 Exploitatierekening naar kostendragers.....	22
4.2. Toelichting kostendragers	23
4.2.1. Toelichting kostendrager Watersysteemheffing	23
4.2.2. Toelichting kostendrager Zuiveringsheffing	24
5. Rekening naar kosten- en opbrengstsoort	26
5.1 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoort.....	26
5.2 Toelichting rekening naar kosten- en opbrengstsoort	26
6. Specificaties	30
6.1 Specificatie onderhanden werk en restant krediet per 31-12-2018.....	31
6.2 Staat van vaste schulden.....	32
7. Controleverklaring	33
8. Besluit	37

Inleiding en leeswijzer

Inleiding

Conform artikel 103 van de Waterschapswet en artikel 11 van de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie bieden wij u hierbij de jaarrekening 2018 van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden ter vaststelling aan.

De jaarrekening is een financieel verantwoordingsdocument en wordt ter vaststelling aangeboden aan het algemeen bestuur. Door de vaststelling van de jaarrekening verleent het algemeen bestuur aan het college décharge ten aanzien van het financieel beheer. In het bestuursverslag, dat separaat wordt aangeboden, wordt nader ingegaan op het financiële beleid en de programmaverantwoording.

Aan de hand van de begroting worden de kaders door het algemeen bestuur vastgesteld en via de jaarrekening wordt gecontroleerd of de uitvoering binnen deze kaders heeft plaatsgevonden.

De accountant geeft een getrouwheidsoordeel en een oordeel over de financiële rechtmatigheid van de totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties van de jaarrekening. Naar aanleiding van de controle door de accountant is een goedkeurende controleverklaring voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid verstrekt.

In de vergadering van het algemeen bestuur op 26 juni 2019 wordt de jaarrekening behandeld en vastgesteld.

Leeswijzer

Door het algemeen bestuur is in de vergadering van 13 december 2017, 27 juni 2018 en 14 november 2018 een begrotingswijziging voor het verslagjaar 2018 in de exploitatie vastgesteld. In de jaarrekening worden positieve resultaten als voordeel (V) en negatieve resultaten als nadeel (N) vermeld.

De samenvatting en het voorstel tot bestemming van het saldo zijn in hoofdstuk 1 opgenomen. In hoofdstuk 2 staat de balans met de daarbij behorende toelichtingen. In hoofdstuk 3 tot en met 5 zijn de exploitatierekeningen naar programma's, kostendragers en kosten- en opbrengstsoorten weergegeven. In hoofdstuk 6 zijn specificaties van onderhanden werk inclusief kredietruimte van de lopende investeringsprojecten en de staat van vaste schulden opgenomen. In hoofdstuk 7 is de controleverklaring toegevoegd.

Behandeling bestuur

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden stemt in met de concept jaarrekening 2018 en legt deze voor aan het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur is het bevoegd orgaan voor het vaststellen van de jaarrekening op grond van artikel 104, lid 1 van de Waterschapswet. Op grond van artikel 105 van de Waterschapswet nemen de leden van het dagelijks bestuur niet deel aan stemmingen over besluiten als bedoeld in het eerste, tweede en vierde lid van artikel 104.

Publicatie

De definitieve jaarstukken worden via bekendmakingen openbaar gemaakt.

Op het moment dat de jaarstukken 2018 door het college aan het algemeen bestuur worden voorgelegd zijn de documenten voor iedereen beschikbaar. Ook worden de jaarstukken 2018 digitaal op de website www.hdsr.nl gepubliceerd.

1. Samenvatting jaarrekening 2018

1.1 Exploitatie

Exploitatierekening naar programma	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na BW	Rekening 2018	Verschil begroting/rekening	
Waterkeringbeheer	12.608	13.422	13.898	12.238	1.660	V
Calamiteiten zorg	595	596	596	589	7	V
Muskusrattenbeheer eigen gebied	2.350	2.592	2.583	2.515	68	V
Watersysteembeheer	21.884	27.957	28.207	23.868	4.339	V
Beperking gevolgen klimaatverandering	2.638	3.586	3.578	388	3.190	V
Gezond water	2.512	3.463	3.463	3.349	115	V
Zuiveringsbeheer	37.850	39.488	39.596	36.191	3.405	V
Lastendruk	3.852	3.814	3.814	3.741	73	V
Bestuur en organisatie	18.184	20.582	21.393	21.610	-217	N
Netto lasten	102.473	115.500	117.129	104.489	12.640	V
Exploitatierekening naar kostendragers						
Watersysteemheffing	53.641	63.727	64.858	55.630	9.228	V
Zuiveringsheffing	48.832	51.773	52.271	48.859	3.412	V
Netto lasten	102.473	115.500	117.129	104.489	12.640	V

Exploitatierekening naar kostensoort	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na BW	Rekening 2018	Verschil begroting/rekening	
Rente	7.335	8.266	8.066	7.976	90	V
Afschrijvingen	23.764	23.746	23.340	24.085	-745	N
Personeelslasten	36.037	39.931	40.356	38.531	1.825	V
Overige lasten	56.100	63.934	65.994	57.698	8.296	V
Totaal lasten	123.236	135.877	137.756	128.290	9.466	V
Overige opbrengsten	16.363	13.117	13.117	15.597	2.480	V
Interne verrekeningen	4.400	7.260	7.510	8.204	694	V
Totaal overige baten	20.763	20.377	20.627	23.801	3.174	V
Netto lasten (totaal te dekken)	102.473	115.500	117.129	104.489	12.640	V
Netto belastingopbrengsten	115.257	117.136	121.140	122.606	1.466	V
Resultaat voor mutaties reserves	12.784	1.636	4.011	18.117	14.106	V

Netto belastingopbrengst per categorie	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na BW	Rekening 2018	Verschil begroting/rekening	
Watersysteemheffing ingezetenen	21.400	21.905	22.247	22.532	285	V
Watersysteemheffing gebouwd	28.136	27.763	30.005	30.608	603	V
Watersysteemheffing ongebouwd	4.202	4.824	4.939	4.875	-64	N
Watersysteemheffing natuur	59	54	59	63	4	V
Zuiveringsheffing	61.460	62.590	63.890	64.528	638	V
Netto belastingopbrengsten	115.257	117.136	121.140	122.606	1.466	V

Bedragen zijn in duizenden euro's

De bedragen in kolom "Verschil begroting/rekening" worden toegelicht in het bestuursverslag 2018, bijlage 1 vanaf pagina 73.

Resultaat

In 2018 is een positief exploitatieresultaat van € 11.253.000 gerealiseerd na mutaties bestemmingsreserves. De mutaties reserves zijn al bestemd op basis van de begroting 2018 en eerder vastgestelde besluiten. Op hoofdlijnen is het resultaat als volgt opgebouwd:

Exploitatierekening per kostensoort	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2018 na BW	Rekening 2018	Vershil begroting/rekening	
Totale lasten	123.236	135.877	137.756	128.290	9.466	V
Totale baten (incl. geactiveerde lasten)	20.763	20.377	20.627	23.801	3.174	V
Netto lasten (totaal te dekken)	102.473	115.500	117.129	104.489	12.640	V
Netto belastingopbrengsten	115.257	117.136	121.140	122.606	1.466	V
Resultaat voor mutaties reserves	12.784	1.636	4.011	18.117	14.106	V
Mutaties bestemmingsreserves	-3.880	-47	313	-6.864	-7.177	N
Nog te bestemmen resultaat	8.904	1.589	4.324	11.253	6.929	V

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op hoofdlijnen

Het positieve exploitatieresultaat voor nog te bestemmen resultaat over 2018 is € 6.929.000 meer positief dan begroot. In paragraaf 5.2 Toelichting rekening naar kosten- en opbrengstsoort worden de verschillen tussen de begroting en de realisatie uitgebreid toegelicht. Hieronder volgen de belangrijkste verschillen tussen de begroting na begrotingswijzigingen en de realisatie in het jaar 2018.

Voordelen (V)	
Lasten	
• Lagere rentelasten	90
• Lagere personele lasten	1.825
• Hogere geactiveerde lasten	624
• Lagere overige lasten	8.720
Baten	
• Vrijval voorzieningen	70
• Hogere opbrengsten waterschapsbelastingen	1.466
• Hogere opbrengsten overige baten	3.259
Totaal	16.054

Nadelen (N)	
Lasten	
• Hogere afschrijvingen	745
• Hogere toevoeging bestemmingsreserves	2.856
• Hogere toevoeging voorziening	424
Baten	
• Opbrengsten uitkeringen/detacheringen/samenwerkingsprojecten	779
• Lagere onttrekking bestemmingsreserves	4.321
Totaal	9.125

Bedragen zijn in duizenden euro's

1.2 Voorstel tot bestemming van het resultaat

Voorgesteld wordt het nog te bestemmen positief exploitatieresultaat van € 11.253.000 de volgende bestemming te geven:

Nog te bestemmen exploitatieresultaat 2018	Voorstel verdeling resultaat 2018
Algemene reserves (onttrekking)	-2.375
Bestemmingsreserve tariefseglisatie Watersysteemheffing (toevoeging)	1.927
Bestemmingsreserve tariefseglisatie Zuiveringsheffing (toevoeging)	11.701
Mutatie reserves bestemming resultaat (toevoeging)	11.253

Bedragen zijn in duizenden euro's

De verdeling van watersysteemheffing per belastingcategorie is conform het besluit derde wijziging kostentoedelingsverordening 2009 Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden, dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 4 oktober 2017.

Reservepositie

In de beleidsnota "Weerstandsvormogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2017 -2023" vastgesteld in het AB van 8 november 2017, worden vanuit de vijf algemene reserves per 1 januari 2017, twee algemene reserves en bestemmingsreserves tariefseglisatie gevormd. Voor een toelichting op de mutaties 2017, resultaatbestemming en reservepositie verwijzen wij u naar pagina 14 en 15 van de jaarrekening.

Reserve positie	Saldo 31-12-2017 na resultaat 2017	Mutaties 2018 *	Voorstel bestemming resultaat 2018	Saldo na bestemming resultaat 2018
Watersysteemheffing	9.873		-1.497	8.376
Zuiveringsheffing	9.873		-878	8.995
Totaal algemene reserves	19.746		-2.375	17.371
Watersysteemheffing ingezetenen	1.507		633	2.140
Watersysteemheffing gebouwd	6.594		1.971	8.565
Watersysteemheffing ongebouwd	-1.209		-684	-1.893
Watersysteemheffing natuur	0		7	7
Zuiveringsheffing	11.115		11.701	22.816
Totaal bestemmingsreserve tariefseglisatie	18.007	0	13.628	31.635
Verkiezingen	640	320	0	960
Gekanaliseerde Hollandsche IJssel	41.370	233	0	41.603
RWZI – Utrecht	10.741	5.663	0	16.404
Waterbeheer 900 jaar	150	45	0	195
Transitie	3.440	-600	0	2.840
ICT	860	-683	0	177
Huisvesting	399	-399	0	0
Omgevingswet	1.191	-461	0	730
Groen/Blauwe diensten	325	-4	0	321
HWBP projecten	455	0	0	455
Inzet KWA (verdieping)	0	2.750	0	2.750
Totaal overige bestemmingsreserves	59.571	6.864	0	66.435
Totaal	97.324	6.864	11.253	115.441

Bedragen zijn in duizenden euro's

2. Balans per 31 december 2018

2.1 Balans per 31 december 2018

Activa	Ref.	31-12-2017		31-12-2018	
Vaste Activa					
Materiële vaste activa	A	381.098		430.275	
Financiële vaste activa	B	3.680	384.778	3.466	433.741
Vlottende Activa					
Liquide middelen	C	0		0	
Kortlopende vorderingen	D	10.447		12.720	
Overlopende activa	E	1.745	12.192	1.037	13.757
Totaal			396.970		447.498

Bedragen zijn in duizenden euro's

Passiva	Ref.	31-12-2017		31-12-2018	
Vaste Passiva					
Algemene reserves		19.746		19.746	
Bestemmingsreserve tariefseglisatie		10.559		18.007	
Overige bestemmingsreserves		58.116		66.435	
Nog te bestemmen resultaat		8.904	97.325	11.253	115.441
Eigen Vermogen	F				
Voorzieningen	G	7.528		5.903	
Vaste schulden	H	229.306	236.834	264.964	270.867
Vlottende Passiva	I		334.159		386.308
Netto-vlottende schulden		48.154		50.418	
Overlopende passiva		14.657	62.811	10.772	61.190
Totaal			396.970		447.498

Bedragen zijn in duizenden euro's

2.2 Toelichting jaarrekening 2018

2.2.1 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is gebaseerd op de Regeling Beleidsvoorbereiding en Verantwoording waterschappen. De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Grondslagen waardering balans

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden in de regel niet als activa opgevoerd op de balans, maar rechtstreeks ten laste van de exploitatierekening gebracht. Een uitzondering op deze regel is onder andere mogelijk op grond van artikel 4.41 in combinatie met artikel 4.64.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met eventuele ontvangen investeringsbijdragen en cumulatieve afschrijvingen.

Daarnaast worden de materiële vaste activa, voor zover deze zich nog in het stadium van “Onderhanden werk” bevinden, vermeerderd met de eigen personeelslasten en bouwrente.

Afschrijvingsbeleid

In de “Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie HDSR” zijn de kaders voor het afschrijvingsbeleid door het algemeen bestuur vastgesteld. Vervolgens heeft het college het uit te voeren beleid nader uitgewerkt in de Regeling financieel beheer.

1. Het beleid ten aanzien van waardering en afschrijving van activa omvat in ieder geval:
 - a. investeringen met een verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs lager dan € 25.000, - worden niet geactiveerd;
 - b. de wijze waarop het waterschap omgaat met de verplichtingen uit het Waterschapsbesluit dat de bijdragen van eigen personeel, de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend en de mogelijkheid dat een redelijk deel van de kosten van ondersteunende diensten van het waterschap in de vervaardigingsprijs van vaste activa worden opgenomen;
 - c. de afbakening tussen investering en onderhoud;
 - d. de afschrijvingsmethode;
 - e. overstappen naar één moment van activeren in het jaar op 31-12 van het betreffende jaar van gereed melding;
 - f. toevoegen van activa categorieën met bijbehorende afschrijvingstermijnen.
2. Bijdragen in activa in eigendom van derden worden afgeschreven gedurende het aantal jaren dat de betreffende activa naar verwachting door derden zal worden geëxploiteerd en voor zover de betreffende uitgaven op grond van artikel 4.64 van het Waterschapsbesluit worden geactiveerd.

3. Materiële vaste activa worden lineair afgeschreven in:

Activasoort	afschrijvingstermijn in jaren
Gronden en terreinen	
Grond	0
Vervoermiddelen	
Vervoersmiddelen, machines, apparaten en werktuigen	5
Veeg- en maaiboten	10
Overige bedrijfsmiddelen	
Hardware en eventueel gekoppelde software	3
Overige bedrijfsmiddelen	5
Bedrijfsgebouwen	
Kantoren, magazijnen en loodsen	40
Modernisering kantoor	15
Woonruimten	
Dienstwoningen	40
Waterkeringen	
Dijk en dijkverzwaring	40
Kades, beschoeiing en oevervoorzieningen	10
Waterkering - hoogte en beschoeiing	10
Waterkering - stabiliteit en ruimtegebruik	30
Damwanden - hout/ kunststof	30
Damwanden - Staal	50
Watergangen, kunstwerken en gemalen waterkwantiteitsbeheer	
Ruilverkaveling en landinrichting	25
Watergangen en duikers	25
Gemalen en rioolgemalen (bouwkundig)	25
Gemalen en rioolgemalen (Werktuigbouwkundig)	20
Gemalen en rioolgemalen (elektrotechnisch)	15
Stuwen (bouwkundig)	25
Stuwen (Werktuigbouwkundig)	20
Stuwen (elektrotechnisch)	15
Paden en bruggen	15
Vispassages/inlaatconstructies	25
Peilaanpassingen	25
Zuiveringstechnische werken	
RWZI - (civiel/ beton)	50
RWZI - (rioolgemaal werktuigbouwkundig)	20
RWZI (bouwkundig)	30
RWZI (elektrotechnisch)	15
Energiefabriek Nieuwegein	8
Proces automatisering	10
Persleiding	40
Paden en bruggen	
Paden en bruggen (voorheen wegen)	15

4. Investerings worden veelal verzameld op één project en vervolgens per activasoort geactiveerd.

5. Bovenstaande termijnen zijn richtinggevend, versnelde afschrijving wordt toegepast als de gebruiksduur tegenvalt.

Financiële vaste activa

De deelnemingen en aandelen van de Nederlandse Waterschapsbank zijn conform de comptabiliteitsvoorschriften gewaardeerd op basis van de historische aanschafwaarde. De aandelen van de Nederlandse Waterschapsbank kunnen niet vrijelijk verhandeld worden. De afkoopsom landinrichtingsrente Lopikerwaard is opgenomen tegen de verkrijgingsprijs.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa worden opgenomen tegen de nominale waarde. De post “dubieuze debiteuren” is als waarde correctie op de debiteuren onder de kortlopende vorderingen opgenomen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn tegen de nominale waarde gewaardeerd.

Algemene reserve

De algemene reserve van het waterschap fungeert als een algemeen weerstandsvermogen en heeft geen specifieke bestemming. De algemene reserve dient om eventuele toekomstige tegenvallers van algemene aard te kunnen opvangen en om een eventueel negatief begrotingsresultaat op te vangen.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserve egalisatiereserve kan worden ingezet voor tariefsegalisatie per belastingcategorie. Als er van tariefsegalisatie gebruik wordt gemaakt, dan wordt er alleen onttrokken aan de reserve van de specifieke belastingcategorie. De overige bestemmingsreserves zijn vastgesteld door het algemeen bestuur ter realisering van een bepaald doel.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn opgenomen tegen de nominale waarde en zijn nagenoeg allemaal als langlopend aan te merken, tenzij anders wordt vermeld.

Vaste schulden

De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de gerealiseerde aflossingen. De vaste schulden hebben een looptijd van 1 jaar of langer.

Vlottende passiva

De kortlopende schulden en overlopende passiva zijn opgenomen tegen de nominale waarde.

Grondslagen resultaatbepaling + belastingbepaling

Resultaatbepaling

- jaarrekening is opgesteld volgens het stelsel van baten en lasten;
- baten zijn opgenomen voor zover ze zijn gerealiseerd;
- lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben;
- verliezen worden als last genomen op het moment dat ze voorzienbaar zijn;
- belastingopbrengsten worden opgenomen onder aftrek van dotaties aan dubieuze debiteuren in verband met oninbaarheid.

Belastingbepaling

Door de invoering van de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen kunnen overheidsondernemingen vanaf 2016 belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting. Echter is vastgesteld dat er in 2018 geen sprake is geweest van belaste activiteiten in het kader van de vennootschapsbelasting. Op basis van de huidige stand van zaken lijkt de financiële impact voor HDSR nihil. Nieuwe activiteiten zullen worden gemonitord en kunnen eventueel worden getoetst door een fiscaal advieskantoor.

2.2.2 Toelichting balans per 31 december 2018

A. Materiële vaste activa

Staat van materiële vaste activa	Mutaties 2018					
	Saldo 31-12-2017	(Des)investeringen *	Ontvangen doorbel. aan derden/subsidie	Overboeking onderhanden werk	Afschrijvingen	Saldo 31-12-2018
Materiële vaste activa gereed						
Gronden	15.422			2.189		17.611
Vervoermiddelen	95			0	34	61
Overige bedrijfsmiddelen	1.474			1.404	914	1.964
Bedrijfsgebouwen	5.962	-17		5.065	194	10.816
Woonruimten	52			0	4	48
Waterkeringen	24.334	-54		7.512	1.878	29.914
Watergangen, kunstwerken en gemalen waterkwantiteitsbeheer	89.997	-70		10.282	6.601	93.608
Zuiveringstechnische werken	122.340			6.942	14.054	115.228
Wegen	647			2	50	599
Totaal werken in exploitatie	260.323	-141	0	33.396	23.729	269.849
Onderhanden werk						
Gronden	578	1.606	0	-2.189		-5
Vervoermiddelen	0	0	0	0		0
Overige bedrijfsmiddelen	897	575	0	-1.404		68
Bedrijfsgebouwen	1.519	3.546	0	-5.065		0
Woonruimten						
Waterkeringen	13.666	12.009	-6.755	-7.512		11.408
Watergangen, kunstwerken en gemalen waterkwantiteitsbeheer	5.640	16.462	-1.168	-9.970		10.964
Zuiveringstechnische werken	98.475	46.770	0	-7.254		137.991
Wegen	0	2		-2		0
Totaal onderhanden werk	120.775	80.970	-7.923	-33.396	0	160.426
Totaal materiële vaste activa	381.098	80.829	-7.923	0	23.729	430.275

Bedragen zijn in duizenden euro's

- * Investerings zonder project worden direct geactiveerd. Investerings, die via projecten lopen, worden via onderhanden werk overgeboekt. In het bestuursverslag staat een uitgebreide toelichting op de diverse investeringen, onderhanden werk en kredieten.

Bedrijfsgebouwen

Het algemeen bestuur heeft in de vergadering van 14 december 2016 besloten:

- het kantoor aan Poldermolen 3 te verkopen of tijdelijk te verhuren (in afwachting van verkoop). De boekwaarde van het pand per 31-12-2018 bedraagt € 959.772. Begin 2019 is het gebouw nog niet verkocht.
- tot modernisering van het pand Poldermolen 2, de modernisering is in juli 2018 afgerond.

Onderhanden werk

In paragraaf 6.1 staat een specificatie onderhanden werk en restant kredietruimte per 31-12-2018.

Activeringen groter dan € 500.000 per project	Activering in 2018
Modernisering kantoorpand Poldermolen 2	3.969
Grond Sterke Lekdijk Irenesluis	1.955
Grond Sterke Lekdijk Strategisch Team	1.471
Grechtkade Oost	3.199
Grondonderzoek RWK	734
Voorboezems RWK	851
Kadeverbetering voorboezem Rapijnen	880
Heinoomsvaartkade	1.175
Nieuwbouw gemaal Waardsedijk	3.861
Sluis Woerdense Verlaat	965
Onderhoud en Inspectie Waaierschutsluis	940
Renovatie gemaal Zegveld	1.086
Bebouwingsonderzoek polders Portengen Kortrijk	560
RWZI Breukelen	2.217
RWZI Rhenen vervanging	1.210
Persleiding Maarssenbroek	1.127
Rioolgemaal Maarssenbroek	1.157
Totaal activeringen groter dan € 500.000 per project	27.357
Overige activeringen kleiner dan € 500.000 per project	6.039
Totaal	33.396

Bedragen zijn in duizenden euro's

B. Financiële vaste activa

	Saldo 31-12-2017	Mutaties 2018	Saldo 31-12-2018
Overige uitzettingen > 1 jaar:			
Aandelen Nederlandse Waterschapsbank	31	0	31
Afkoop landinrichtingsrente Lopikerwaard	3.649	-214	3.435
Totaal	3.680	-214	3.466

Bedragen zijn in duizenden euro's

Aandelen Nederlandse Waterschapsbank

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden beschikt over 0,49% van het aandelenkapitaal van de Nederlandse Waterschapsbank.

Afkoop en herfinanciering landinrichtingsrente Lopikerwaard

Conform het besluit van het algemeen bestuur van 23 april 2014 heeft de afkoop en herfinanciering van de landinrichtingsrente plaatsgevonden. Vanaf 2015 wordt in 20 jaar jaarlijks een bedrag voor afschrijving in mindering worden gebracht.

Flottende activa

Onder de vlottende activa worden de liquide middelen, de kortlopende vorderingen en de overlopende activa afzonderlijk opgenomen.

D. Kortlopende vorderingen

Debiteuren		Saldo 31-12-2017		Saldo 31-12-2018
Debiteuren belastingen	7.370		7.640	
Dubieuze debiteuren belastingen	-2.286		-1.077	
Nog op te leggen kohieren	3.665		3.255	
		8.749		9.818
Debiteuren overig	1.765		2.969	
Dubieuze debiteuren overig	-75		-75	
		1.690		2.894
Waarborgsommen		8		8
Totaal		10.447		12.720

Bedragen zijn in duizenden euro's

Debiteuren belastingen

De belastingheffing en invordering is aan Belasting samenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU) uitbesteed. De vorderingen op de debiteuren belastingen zijn met inachtneming van de betaaltermijn direct opeisbaar.

Dubieuze debiteuren belastingen

De post dubieuze debiteuren belastingen heeft tot doel het risico van het niet invorderen van belastingdebiteuren af te dekken (risicodekking). Via deze balanspost worden de belastingdebiteuren op basis van de nog te ontvangen bedragen verminderd met posten, die naar verwachting door het waterschap niet geïnd kunnen worden als gevolg van vermindering, kwijtschelding en oninbaarheid. Voor eventuele dubieuze debiteuren is een bedrag van € 1.077.000 in mindering op de debiteuren belastingen gebracht.

Nog op te leggen kohieren

BghU heeft een inschatting van € 3.255.000 gemaakt van de nog te verwachten belastingopbrengsten over 2018, 2017 en 2016. De aanslagen worden in 2019 opgelegd en hebben voornamelijk betrekking op zuiveringsheffing bedrijven, die een aanslag ontvangen op basis van aangifte na afloop van het belastingjaar.

Debiteuren overig

Onder de post debiteuren overig in de tabel debiteuren zijn alle overige vorderingen van De Stichtse Rijnlanden geboekt. Hieronder volgt een overzicht van de grote openstaande vorderingen:

Voorschot grensoverschrijdend afvalwater	€ 1.035.000
Bijdrage MRB restant bijdrage 2018	€ 730.000
Afrekening vaarwegbeheer 2014 Provincie Zuid-Holland*	€ 250.000
Afrekening vaarwegbeheer 2018 Provincie Zuid-Holland	€ 182.000
Vergoeding onkosten extra KWA droogte	€ 152.850
Vaststellingsovereenkomst baggeren GHJ	€ 100.000
Bijdrage verbetering Nieuwe Meije	€ 86.000
Detachering personeel	€ 83.000

*Afrekening vaarwegbeheer 2014 is in een afrondende fase.

Dubieuze debiteuren overig

	Saldo 31-12-2017	Mutaties 2018		Saldo 31-12-2018
		Toename	Afname	
Dubieuze debiteuren overig	75	0	0	75
Totaal	75	0	0	75

Bedragen zijn in duizenden euro's

E. Overlopende activa

	Saldo 31-12-2017	Saldo 31-12-2018
Nog te ontvangen bedragen	1.062	752
Vooruitbetaalde bedragen	683	285
Totaal	1.745	1.037

Bedragen zijn in duizenden euro's

Nog te ontvangen bedragen

In de post nog te ontvangen bedragen is onderstaande bedrag opgenomen:

- Bijdragen derden baggeren GHJ € 750.000

Vooruitbetaalde bedragen

In 2018 is een bedrag van € 285.000 met betrekking tot vooruitbetaalde bedragen voor het volgende boekjaar verwerkt.

F. Eigen vermogen en reservepositie

In artikel 4.52 van het Waterschapsbesluit worden reserves onderscheiden naar:

1. Algemene reserves
2. Bestemmingsreserves tariefseglisatie
3. Overige bestemmingsreserves

Bij de jaarrekening worden de volgende stappen op volgorde gevolgd met betrekking tot de toevoegingen en onttrekkingen van de reserves:

1. Goedgekeurde onttrekkingen en dotaties aan de bestemmingsreserves worden uitgevoerd;
2. Vormen van eventueel nieuwe bestemmingsreserves en doteren aan bestaande bestemmingsreserves;
3. Opbrengstenkant wordt (per categorie) verrekend met de tariefseglisatiereserves;
4. Saldo vanuit de kostenkant van de jaarrekening wordt verrekend met de algemene reserve;
5. Weerstandsvermogen wordt (indien nodig, bij een weerstandratio >2,0 of <1,4) op peil gebracht, via een onttrekking of storting vanuit de tariefseglisatiereserves;

Conform de Beleidsnota "Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2017-2023" wordt bij het bestemmen van het resultaat een weerstandratio gehanteerd en het weerstandsvermogen binnen de bandbreedte op niveau gebracht. In 2018 is de weerstandratio 2,94 en valt buiten de vastgestelde bandbreedte van 1,4 – 2,0 (zie AB besluit 8 november 2017). Dit betekent dat de beschikbare weerstandscapaciteit kan worden verlaagd door een onttrekking aan de algemene reserves en een toevoeging aan de egalisatiereserves. Voor meer informatie zie paragraaf 4 Weerstandsvermogen van het bestuursverslag 2018.

Het uitgangspunt bij het inzetten van tariefegalisatiereserves is tweeledig. Ten eerste wordt in lijn met de voorjaarsnota 2018 gestreefd naar kostendekkende tarieven. Ten tweede wordt gestreefd naar het realiseren van een bandbreedte van tussen 5% en 10% van de begrote netto kosten van de egalisatiereserve watersysteemheffing en de egalisatiereserve zuiveringsheffing en tussen de -20% en 20% voor de afzonderlijke administratieve componenten van de egalisatiereserve watersysteemheffing. Hiervoor wordt een periode van 6 jaar uitgetrokken, om een gelijkmatige tariefontwikkeling mogelijk te maken. De tariefseglisatiereserves samen bedragen € 31.635.000, na bestemming van € 13.628.000 van het resultaat over 2018.

Eigen vermogen	Saldo na verdeling resultaat 31-12-2017	Mutaties 2018	Saldo na mutaties 2018	Voorstel bestemming resultaat 2018	Saldo na verdeling resultaat 31-12-2018
Algemene reserves	19.746	0	19.746	-2.375	17.371
Bestemmingsreserve tariefseglisatie	18.007	0	18.007	13.628	31.635
Overige bestemmingsreserves	59.571	6.864	66.435	0	66.435
Totaal	97.324	6.864	104.188	11.253	115.441

Bedragen zijn in duizenden euro's

Algemene reserves (weerstandsvermogen)	Saldo na verdeling resultaat 2017	Mutaties 2018	Saldo na mutaties 2018	Voorstel bestemming resultaat 2018	Saldo na verdeling resultaat 2018
Watersysteemheffing	9.873	0	9.873	-1.497	8.376
Zuiveringsheffing	9.873	0	9.873	-878	8.995
Totaal	19.746	0	19.746	-2.375	17.371

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bestemmingsreserve tariefseglisatie inclusief belastingcategorie	Saldo na verdeling resultaat 2017	Voorstel bestemming resultaat 2018	Saldo na verdeling resultaat 2018	Reserve Positie
WSH ingezetenen	1.507	633	2.140	9%
WSH gebouwd	6.594	1.971	8.565	28%
WSH ongebouwd	-1.209	-684	-1.893	-32%
WSH natuur	0	7	7	12%
Totaal Watersysteemheffing	6.892	1.927	8.819	15%
Totaal Zuiveringsheffing	11.115	11.701	22.816	40%
Totaal	18.007	13.628	31.635	27%

Bedragen zijn in duizenden euro's

Overige bestemmingsreserves	Saldo na verdeling resultaat 2017	Mutaties 2018	Saldo na mutaties 2018	Voorstel bestemming resultaat 2018	Saldo na verdeling resultaat 2018
Verkiezingen	640	320	960	0	960
GHIJ (Gekan Hollandsche IJssel)	41.370	233	41.603	0	41.603
RWZI -Utrecht	10.741	5.663	16.404	0	16.404
Waterbeheer 900 jaar	150	45	195	0	195
Transitie	3.440	-600	2.840	0	2.840
ICT	860	-683	177	0	177
Huisvesting	399	-399	0	0	0
Omgevingswet	1.191	-461	730	0	730
Groen/Blauwe diensten	325	-4	321	0	321
HWBP projecten	455	0	455	0	455
Inzet KWA verdieping	0	2.750	2.750	0	2.750
Totaal	59.571	6.864	66.435	0	66.435

Bedragen zijn in duizenden euro's

Mutaties 2018

In de kolom mutaties 2018 zijn de mutaties opgenomen conform de vastgestelde begroting 2018 en relevante bestuursbesluiten in 2018 en voorgaande jaren. Hieronder volgt een toelichting op de bestemmingsreserves.

Bestemmingsreserve Verkiezingen

In 2015 is vastgesteld dat er jaarlijks in de begroting een bedrag van € 320.000 wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve verkiezingen.

Bestemmingsreserve Gekanaliseerde Hollandsche IJssel (GHJ)

In 2018 zijn de geplande baggerwerkzaamheden voor € 4.000.000 niet uitgevoerd in verband met een faillissement. Hierdoor is de onttrekking aan de bestemmingsreserve in 2018 ook € 4.000.000 lager dan begroot. De berekende rente over 2018 met een bedrag van € 1.448.000 is aan de bestemmingsreserve toegevoegd. In 2018 is een bedrag van € 1.215.000 met betrekking tot GHJ aan kosten gerealiseerd. Per saldo is een bedrag van € 233.000 via de exploitatie toegevoegd aan bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve RWZI - Utrecht

Conform de begroting 2018 is een bedrag van € 5.663.000 aan de bestemmingsreserve toegevoegd.

Bestemmingsreserve Waterbeheer 900 jaar

Vanaf 2015 wordt conform de vastgestelde "Evaluatie beleid Cultuurhistorie" een bedrag van € 50.000 per jaar gereserveerd om in het jaar 2022 de viering van "900 jaar waterbeheer" te organiseren. In 2018 is een bedrag van € 5.000 ten behoeve van de voorbereiding besteed.

Bestemmingsreserve Transitie

In 2018 zijn diverse projecten met betrekking tot transitie uitgewerkt en gestart. Het totaalbedrag van de gerealiseerde kosten van € 600.000 voor transitieprojecten wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve transitie.

Bestemmingsreserve ICT

Het totaalbedrag van de gerealiseerde kosten van € 683.000 voor ICT migratie en extra kosten voor reguliere ICT uitgaven wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve ICT.

Bestemmingsreserve Huisvesting

In de vergadering van het algemeen bestuur op 14 december 2016 is het bestuursvoorstel modernisering Poldermolen 2 vastgesteld. Een deel van de (niet activeerbare) kosten die samenhangen met de verbouwing van Poldermolen 2 (o.a. tijdelijke huisvestingskosten) komen ten laste van deze bestemmingsreserve. In 2018 is de verbouwing afgerond en het restant bedrag van € 399.000 aan de bestemmingsreserve Huisvesting onttrokken.

Bestemmingsreserve Omgevingswet

In 2016 is een nieuw intern programma gestart: de implementatie van de Omgevingswet. De Omgevingswet bundelt wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, natuur en water en treedt naar verwachting in 2019 in werking. Om de noodzakelijke ontwikkeling volgens een plan van aanpak te kunnen bekostigen en de noodzakelijke financiële armslag te borgen is een bestemmingsreserve ingesteld. In 2018 is in totaal € 461.000 aan de bestemmingsreserve Omgevingswet onttrokken.

Bestemmingsreserve Groen/Blauwe diensten

Voor cofinanciering van groen/blauwe diensten door de Stichtse Rijnlanden aan externe partijen (agrarische collectieven) is in 2016 een bestemmingsreserve ingesteld. De bijdragenregeling heeft een looptijd van 2016 tot 2021. Voor het jaar 2018 is een bedrag van € 250.000 begroot en is in totaal € 254.000 aan kosten geboekt. Het saldo van € 4.000 is onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve HWBP projecten

Na de afronding van het voorverkenningstraject "Project Overstijgende Verkenning Dijkversterking Centraal Holland" uit het HWBP is er in de jaarrekening 2017 een bestemmingsreserve van € 455.000 vastgesteld. De bestemmingsreserve is conform Beleidsnota Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen en wordt ingezet om te voorkomen dat financiële afwijkingen op deze projecten direct leiden tot aanpassingen van de begroting en daaraan gekoppelde belastingtarieven.

Bestemmingsreserve Inzet KWA verdieping

In de vergadering van het Algemeen Bestuur van 8 november 2017 is de Nota Reserves en Voorzieningen 2017-2023 vastgesteld. In deze nota wordt de Bestemmingsreserve "Inzet KWA als gevolg van verdieping Nieuwe Waterweg en Botlek" genoemd als één van de tien bestemmingsreserves die het waterschap kent. De vulling van deze bestemmingsreserve vindt plaats vanuit de bijdrage van € 2.750.000 van het Havenbedrijf van Rotterdam. Bij het opstellen van de Nota Reserves en Voorzieningen is het uitgangspunt dat deze bijdrage in 2017 wordt betaald en hiermee de instelling van de bestemmingsreserve bij de jaarrekening 2017 zal plaatsvinden. Door de vertraging in het vaststellen van de overeenkomst met het Havenbedrijf van Rotterdam is het bedrag in 2018 ontvangen. In de jaarrekening 2018 is de bestemmingsreserve "Inzet KWA verdieping" ingesteld en conform het AB besluit van 8 november 2017 gevuld met de bijdrage van € 2.750.000 van het Havenbedrijf van Rotterdam.

Nog te bestemmen resultaat

De toevoegingen en onttrekkingen aan de bestemmingsreserves, die door het algemeen bestuur zijn vastgesteld in de begroting en relevante bestuursbesluiten, zijn in de kolom mutaties 2018 verwerkt. Het restant van € 11.253.000 is opgenomen als "nog te bestemmen resultaat". Het algemeen bestuur besluit hierover bij de vaststelling van de jaarrekening.

G. Voorzieningen

Voorzieningen	Saldo 31-12- 2017	Dotatie 2018	Afname 2018	Vrijval 2018	Saldo 31-12- 2018
Arbeid gerelateerde verplichtingen					
Uitkeringen voormalig bestuursleden	136	4	25	0	115
Uitkeringen voormalig personeel	804	0	372	-28	404
Voorziening persoonsgebonden basis budget (PBB)	468	420	295	0	593
Baggeren en saneren van waterlopen					
Baggeren en saneren van waterlopen	81	0	75	0	6
Toestandsafhankelijk watersysteemonderhoud	5.450	3.314	4.144	0	4.620
Overige onderhoudswerkzaamheden					
Groot onderhoud Poldermolen 2	415	86	490	-11	0
Groot onderhoud Poldermolen 3	45	0	14	-31	0
Groot onderhoud Dijkhuis Jaarsveld	129	48	12	0	165
Totaal voorzieningen	7.528	3.872	5.427	-70	5.903

Bedragen zijn in duizenden euro's

Uitkeringen voormalig bestuursleden

De actuariële berekening voor de uit te betalen pensioenen ten behoeve van voormalig bestuursleden is in 2016 opgesteld. De hoogte van de voorziening is gebaseerd op de contante waarde van de toekomstige verplichtingen conform de actuariële berekening. Voor de hoogheemraden is de opbouw van de pensioenen aan derden uitbesteed. Aan de pensioenbeheerder wordt de premie per maand en eventuele aanvullingen op de waarde betaald. Deze kosten zijn verwerkt in de exploitatie van 2018.

Uitkeringen voormalig personeel

Deze voorziening wordt aangehouden voor nog te betalen bedragen aan voormalig personeel. De omvang van de voorziening wordt jaarlijks opnieuw berekend.

Voorziening PBB (persoonsgebonden basis budget)

Het doel van het persoonsgebonden basis budget (PBB) is met plezier werken in je huidige en toekomstige functie. Medewerkers in de sector waterschappen kunnen vanaf 1 januari 2016 dit budget van €5.000 inzetten voor opleidingen of andere activiteiten die nodig zijn voor ontwikkeling, loopbaan en vitaliteit. Per jaar wordt een bedrag van € 1.000 per medewerker gereserveerd. In 2018 is een bedrag van € 295.000 besteed en dotatie van € 420.000 toegevoegd aan de voorziening PBB.

Baggeren en saneren waterlopen

In 2018 is er geen dotatie aan de voorziening baggeren voor de afronding van de achterstandsprojecten baggeren. Na afronding van de laatste projecten zal de voorziening baggeren worden beëindigd.

Toestandsafhankelijk watersysteemonderhoud

Conform de begroting is in 2018 een bedrag van € 3.314.000 aan de voorziening toegevoegd.

De stand van de voorziening is ultimo 2018 toereikend tot en met de periode ultimo 2019. Binnen de voorziening vindt er een verschuiving plaats tussen de uitgaven voor de aanpak van plaagsoorten (meer benodigd) en baggeren (minder benodigd).

Groot onderhoud

In 2016 is door het Algemeen Bestuur besloten Poldermolen 2 te moderniseren en Poldermolen 3 te verkopen. Conform de begroting is in 2018 een bedrag van € 86.000 aan de voorziening Poldermolen 2 toegevoegd. Per 31-12-2018 zijn beide voorzieningen op nul gesteld en in 2019 wordt een nieuw onderhoudsplan voor Poldermolen 2 opgesteld.

H. Vaste schulden

Onderhandse leningen	Saldo 31-12-2017	Lening 2018	Aflossing 2018	Saldo 31-12-2018
Obligatieleningen	16	0	0	16
Binnenlandse banken en overige instellingen	229.290	40.000	4.342	264.948
Totaal	229.306	40.000	4.342	264.964

Bedragen zijn in duizenden euro's

Leningen bij financiële instellingen

In het verslagjaar zijn extra leningen met een totaal bedrag van € 40.000.000 aangetrokken. Daarnaast is er voor een bedrag van € 4.342.000 aan reguliere aflossingen betaald. Voor een verdere detaillering van de vaste schulden wordt verwezen naar de "Staat van vaste schulden" in paragraaf 6.2 van de jaarrekening.

I. Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva worden afzonderlijk de netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan 1 jaar en de overlopende passiva opgenomen.

Netto-vlottende schulden	Saldo 31-12-2017	Saldo 31-12-2018
Nederlandse Waterschapsbank	13.864	16.695
Kasgeldlening	12.000	20.000
Crediteuren	18.547	10.337
Te betalen belastingen en premies	2.085	2.355
Overige kortlopende schulden	1.658	1.031
Totaal	48.154	50.418

Bedragen zijn in duizenden euro's

Kredietfaciliteiten

Het waterschap heeft een kredietfaciliteit van € 30.000.000 bij de Nederlandse Waterschapsbank.

Overlopende passiva	Saldo 31-12-2017	Toename 2018	Afname 2018	Saldo 31-12-2018
Verplichtingen	4.732	1.569	0	6.301
Ontvangen voorschotten:				
Dijkverzwaring Centraal Holland	148	0	148	0
KWA+	877	752	0	1.629
Sterke Lekdijk (Verkenningfase)	6.490	0	6.490	0
Overige voorschotten	2.410	943	511	2.842
Totaal	14.657	3.264	7.149	10.772

Bedragen zijn in duizenden euro's

Verplichtingen

Onder de post verplichtingen zijn onder andere de volgende bedragen opgenomen:

- € 3.134.000 nog te betalen rente langlopende leningen;
- € 3.167.000 aan het jaar 2018 toe te rekenen kosten;

Ontvangen voorschotten

Dijkverzwaring Centraal Holland: In 2018 is het project afgerond en is gestart met een volgende fase.

Sterke Lekdijk: In 2018 zijn de ontvangen voorschotten ingezet op de verschillende projecten.

KWA+: Voor de projecten van KWA+ is per 31-12-2018 een bedrag van € 1.629.000 ontvangen.

Overige voorschotten

Onder de post overige voorschotten zijn onder andere de volgende bedragen opgenomen:

- € 1.727.000 diverse ontvangen voorschotten voor toekomstige projecten en taakoverdrachten;
- € 1.116.000 ontvangen voorschotten samenwerkingsverbanden, buitenlandse projecten, gemeenschappelijke regelingen en overigen.

2.3 Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Gemeenschappelijke regeling AQUON

De waterschappen Delfland, Brabantse Delta, Hollandse Delta, Aa en Maas, De Dommel, Rijnland, Schieland en Krimpenerwaard, Rivierenland en De Stichtse Rijnlanden nemen deel aan de gemeenschappelijke regeling AQUON. De taken liggen op het gebied van monsterneming, analyse en rapportage van chemisch, fysisch en biologisch onderzoek naar de eigenschappen van het natte milieu. Voor de NWB verstrekte lening van € 4.535.00 zijn de deelnemers aansprakelijk volgens het aandeel in de verdeelsleutel van de kosten.

Garantieverklaringen

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden staat borg voor een bedrag van € 820.000 voor de overeengekomen deelname met het Waterschapshuis.

De NWB heeft een kredietfaciliteit verstrekt van € 2.000.000 aan de Unie van Waterschappen.

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden staat hiervoor garant, gezamenlijk met de andere deelnemende waterschappen. De garantstelling bedraagt maximaal het contributie-aandeel van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden aan de Unie van Waterschappen van het betreffende begrotingsjaar. Het aandeel van De Stichtse Rijnlanden in de garantstelling bedraagt 4,31% in 2018.

Leningen bij financiële instellingen

Voor de aflossingen in 2019 op langlopende leningen bij financiële instellingen is een bedrag van € 3.674.956 berekend.

Leaseverplichtingen

De leaseverplichtingen van totaal € 1.601.000 met een looptijd tot en met 2021 hebben betrekking op het wagenpark.

Langlopende verplichtingen

In deze paragraaf worden alle contracten die HDSR is aangegaan met een contractwaarde boven de Europese aanbestedingsgrens (€ 221.000) verantwoord. De totale niet uit de balans blijkende verplichtingen zijn onderverdeeld op basis van contractduur. Er wordt onderscheid gemaakt in financiële verplichtingen met een looptijd korter dan 1 jaar, een looptijd tussen 1 en 5 jaar, en een looptijd langer dan 5 jaar. Per balansdatum 31 december 2018 heeft HDSR de volgende langlopende contractverplichtingen uitstaan:

- Kortere dan 1 jaar € 8.939.397
- Tussen 1 en 5 jaar € 7.992.464
- Langer dan 5 jaar € 4.761.200

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht om overtollige middelen in de schatkist van het Rijk aan te houden met uitzondering van het drempelbedrag. Het drempelbedrag is gelijk aan 0,75% van het jaarlijks vastgestelde begrotingstotaal. Dit bedrag mag het waterschap als positief saldo op de rekening courant aanhouden.

Berekening drempelbedrag 2018:

Begrotingstotaal 2018 € 115.500.000

Percentage regeling 0,75%

Drempelbedrag 2018 € 866.000

Gemiddeld aangehouden bedrag per kwartaal:

1^e kwartaal 2018 € 0

2^e kwartaal 2018 € 0

3^e kwartaal 2018 € 0

4^e kwartaal 2018 € 0

In 2018 is Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden niet boven het drempelbedrag per kwartaal uitgekomen en heeft geen middelen aangehouden in de schatkist.

3. Rekening naar programma's

3.1 Exploitatierekening naar programma's

Totaal netto lasten per programma	Begroting 2018	Begroting 2018 na BW	Rekening 2018	Verschil begroting/ rekening	V/N
Waterkeringbeheer	13.422	13.898	12.238	1.660	V
Calamiteiten zorg	596	596	589	7	V
Muskusrattenbeheer eigen gebied	2.592	2.583	2.515	68	V
Watersysteembeheer	27.957	28.207	23.868	4.339	V
Beperking gevolgen klimaatverandering	3.586	3.578	388	3.190	V
Gezond water	3.463	3.463	3.349	115	V
Zuiveringsbeheer	39.488	39.596	36.191	3.405	V
Lastendruk	3.814	3.814	3.741	73	V
Bestuur en Organisatie	20.582	21.393	21.610	-217	N
Totaal netto lasten programma's	115.500	117.129	104.489	12.640	V
	Begroting 2018	Begroting 2018 na BW	Rekening 2018	Verschil begroting/ rekening	V/N
Netto belastingopbrengst per categorie					
Watersysteemheffing ingezetenen	21.905	22.247	22.532	285	V
Watersysteemheffing gebouwd	27.763	30.005	30.608	603	V
Watersysteemheffing overig ongebouwd	4.824	4.939	4.875	-64	N
Watersysteemheffing natuur	54	59	63	4	V
Zuiveringsheffing/verontreinigingsheffing	62.590	63.890	64.528	638	V
Totaal netto belastingopbrengsten	117.136	121.140	122.606	1.466	V
Resultaat voor mutaties bestemmingsreserves	1.636	4.011	18.117	14.106	V
Mutatie reserve verkiezingen	-295	-295	-320	-25	
Mutatie reserve GHJ	3.391	3.391	-233	-3.624	
Mutatie reserve RWZI Utrecht	-5.663	-5.663	-5.663	0	
Mutatie reserve Waterbeheer 900 jaar	-25	-25	-45	-20	
Mutatie reserve Transitie	750	750	600	-150	
Mutatie reserve ICT	560	860	683	-177	
Mutatie reserve Huisvesting	335	395	399	4	
Mutatie reserve Omgevingswet	900	900	461	-439	
Mutatie reserve Groen/Blauwe diensten	0	0	4	4	
Mutatie reserve inzet KWA verdieping	0	0	-2.750	-2.750	
Mutaties bestemmingsreserves	-47	313	-6.864	-7.177	N
Mutaties nog te bestemmen resultaat 2018	1.589	4.324	11.253	6.929	V

Bedragen zijn in duizenden euro's

Een uitgebreide toelichting op de rekening naar programma's staat vermeld in het bestuursverslag 2018.

4. Rekening naar kostendragers

4.1 Exploitatierekening naar kostendragers

Kostendrager Watersysteemheffing	Begroting 2018	Begroting 2018 na BW	Rekening 2018	Vershil begroting/ rekening	V/N
Watersysteemheffing					
Totaal netto lasten (a)	63.727	64.858	55.630	9.228	V
<i>Opbrengsten</i>					
Belastingopbrengsten	56.388	59.091	59.734	643	V
Kwijtscheldingen	-1.648	-1.648	-1.551	97	V
Oninbaar	-193	-193	-105	88	V
Totaal opbrengsten (b)	54.547	57.250	58.078	828	V
Resultaat voor mutaties reserves (b-a)	-9.180	-7.608	2.448	10.056	V
<i>Mutaties reserves tijdens begrotingjaar</i>					
Mutatie reserve verkiezingen	-159	-159	-173	-14	
Mutatie reserve GHJ	3.391	3.391	-233	-3.624	
Mutatie reserve Waterbeheer 900 jaar	-14	-14	-24	-10	
Mutatie reserve Transitie	405	405	324	-81	
Mutatie reserve ICT	302	465	369	-96	
Mutatie reserve Huisvesting	181	213	216	3	
Mutatie reserve Omgevingswet	486	486	249	-237	
Mutatie reserve Groen/Blauwe diensten	0	0	2	2	
Mutatie reserve inzet KWA Havenbedrijf	0	0	-2.750	-2.750	
Nog te bestemmen resultaat Watersysteemheffing (1)	-4.588	-2.821	428	3.249	V

Kostendrager zuiveringsheffing	Begroting 2018	Begroting 2018 na BW	Rekening 2018	Vershil begroting/ rekening	V/N
Zuiveringsheffing					
Totaal netto lasten (a)	51.773	52.271	48.860	3.411	V
<i>Opbrengsten</i>					
Belastingopbrengsten	66.093	67.393	67.570	177	V
Kwijtscheldingen	-3.139	-3.139	-2.858	281	V
Oninbaar	-364	-364	-184	180	V
Totaal opbrengsten (b)	62.590	63.890	64.528	638	V
Resultaat voor mutaties reserves (b-a)	10.817	11.619	15.668	4.049	V
<i>Mutaties reserves tijdens begrotingjaar</i>					
Mutatie reserve verkiezingen	-136	-136	-147	-11	
Mutatie reserve RWZI Utrecht	-5.663	-5.663	-5.663	0	
Mutatie reserve Waterbeheer 900 jaar	-12	-12	-21	-9	
Mutatie reserve Transitie	345	345	276	-69	
Mutatie reserve ICT	258	396	314	-82	
Mutatie reserve Huisvesting	154	182	184	2	
Mutatie reserve Omgevingswet	414	414	212	-202	
Mutatie reserve Groen/Blauwe diensten	0	0	2	2	
Nog te bestemmen resultaat Zuiveringsheffing (2)	6.177	7.145	10.825	3.680	V
Totaal nog te bestemmen resultaat (1+2)	1.589	4.324	11.253	6.929	V

Bedragen zijn in duizenden euro's

4.2. Toelichting kostendragers

4.2.1. Toelichting kostendrager Watersysteemheffing

Totale netto lasten		
De realisatie van de rentekosten wijkt op totaalniveau nauwelijks af van de begroting. In de verdeling van de totale rentelasten tussen de watersysteem- en zuiveringsheffing zijn wel verschillen ten opzichte van de begroting ontstaan. Deze verschillen worden veroorzaakt doordat in de begroting onvoldoende rekening is gehouden met het effect dat de nieuwbouw van de RWZI Utrecht op de verdeling van de rente heeft. De begrote rentekosten voor de watersysteemheffing waren daardoor te hoog waardoor de gerealiseerde kosten een voordeel ten opzichte van de begroting laten zien. De gerealiseerde rentekosten bij de zuiveringsheffing tonen juist een nadeel ten opzichte van de begrote rentekosten.	997	V
Het voordeel op overige lasten wordt voor het overgrote deel veroorzaakt door vertraging in baggerwerkzaamheden bij het project Gekanaliseerde Hollandsche IJssel (GHII) als gevolg van het faillissement van de aannemer. Hierdoor is minder onttrokken aan de Bestemmingsreserve GHII, zodat dit voordeel geen invloed heeft op de saldo van de jaarrekening. De uitgestelde werkzaamheden zullen in de toekomst plaatsvinden en alsnog worden bekostigd.	3.991	V
Door de toenemende krapte op de arbeidsmarkt zijn vacatures moeilijk in te vullen, hierdoor is de groei van benodigde capaciteit niet volledig voor het hele jaar gerealiseerd. Verder zijn in de overige personeelskosten de volgende voordelen te noemen: - In de begroting is de toevoeging aan de voorziening PBB (Persoonsgebonden Basis Budget) opgenomen onder Personeelskosten. In de realisatie is de toevoeging gerealiseerd onder overige kosten. - Minder uitgegeven aan opleidingskosten en vitaliteitsbudget.	991	V
Een voordeel van €2.750.000 betreft een eenmalige bijdrage van Havenbedrijf Rotterdam als bijdrage in de toekomstige kosten voor de inzet van de KWA. De verdieping van de Nieuwe Waterweg door Het Havenbedrijf Rotterdam heeft tot gevolg dat de invloed van zout water landinwaarts toeneemt. Hierdoor zullen de toekomstige kosten van KWA toenemen, omdat deze vaker en langduriger zal moeten worden ingezet. In de jaarrekening 2018 is de bestemmingsreserve "Inzet KWA verdieping" ingesteld en conform het AB besluit van 8 november 2017 gevuld met de bijdrage van € 2.750.000 van het Havenbedrijf van Rotterdam. Verder is er een voordeel van € 150.000 voor een niet begrote ontvangst van waterschap Rijnland in verband met de kosten voor de extra inzet van de KWA gemaakt in verband met de droogtebestrijding in de zomer van 2018. Daarnaast is er € 200.000 meer personeelsopbrengsten voor inzet op projecten gerealiseerd dan begroot. Dit heeft vooral te maken met de start van het project Sterke Lekdijk en meer inzet op projecten voor Regionale Waterkeringen. Tot slot zijn er enkele kleinere voordelige verschillen ten opzichte van de begroting.	3.249	V
Totale netto lasten	9.228	V
Totale opbrengsten		
De totale netto-belastingopbrengsten voor de watersysteemheffing zijn € 3.532.000 hoger dan initieel begroot. Het vaststellen van hogere tarieven in december voor de categorieën Ingezetenen, Natuur en Gebouwd heeft geleid tot de 1e begrotingswijziging met € 1.678.000 hogere belastingopbrengsten. Op basis van de rapportages door BghU	828	V

zijn de belastingopbrengsten bij begrotingswijzigingen 2 en 3 met in totaal € 1.025.000 verhoogd. De oorzaken van de hogere opbrengsten zijn: minder kwijtscheldingen, grotere stijging van de WOZ-waarden, een groter bruto draagvlak voor ingezetenen en een hogere opbrengst op oude jaren voor de categorie Ongebouwd. Nu bij de jaarrekening blijkt de belastingopbrengst € 829.000 hoger dan volgens de laatste inschatting van BghU. De grootste meevallers t.o.v. de laatste prognose liggen bij de categorieën Ingezetenen en Gebouwd. Voor Gebouwd is de post 'nog op te leggen' voor 2018 ongeveer € 200.000 hoger dan de laatste jaren en is er nog voor ongeveer € 300.000 meer op oude jaren opgelegd. Ook voor Ingezetenen ziet het voordeel van het laatste kwartaal deels op oude jaren en zijn de bedragen die voor 2018 nog zijn opgelegd hoger dan ingeschat. Voor de categorie Ongebouwd wordt het voordeel op oude jaren, waardoor een € 125.000 hogere opbrengst werd verwacht, deels teniet gedaan door daling van het areaal die leidt tot een lagere opbrengst voor het belastingjaar 2018. Omdat bij de vaststelling van de tarieven het draagvlak voor zowel de categorie Ingezetenen als Gebouwd op basis van actuele inschattingen van BghU naar boven zijn bijgesteld zijn op basis van de voordelen op de belastingopbrengsten van 2018 geen voordelen in 2019 te verwachten. Zo is het netto-draagvlak voor Ingezetenen voor 2019 met 3,7% verhoogd en het netto-draagvlak voor Gebouwd met 13,9%.		
Totale opbrengsten	828	V
Resultaat voor mutaties reserves	10.056	V

4.2.2. Toelichting kostendrager Zuiveringsheffing

Totale netto lasten		
De realisatie van de rentekosten wijkt op totaalniveau nauwelijks af van de begroting. In de verdeling van de totale rentelasten tussen de watersysteem- en zuiveringsheffing zijn wel verschillen ten opzichte van de begroting ontstaan. Deze verschillen worden veroorzaakt doordat in de begroting onvoldoende rekening is gehouden met het effect dat de nieuwbouw van de RWZI Utrecht op de verdeling van de rente heeft. De begrote rentekosten voor de watersysteemheffing waren daardoor te hoog waardoor de gerealiseerde kosten een voordeel ten opzichte van de begroting laten zien. De gerealiseerde rentekosten bij de zuiveringsheffing tonen juist een nadeel ten opzichte van de begrote rentekosten. Voor de zuiveringsheffing resulteert dit in een nadeel op rentekosten van € 1.070.000. Het nadeel van € 580.000 op afschrijvingskosten heeft meerdere oorzaken. In de begroting is een vast actief van RWZI Woerden door een omissie niet mee begroot. De afschrijving voor dit activum is €381.000. Verder is voor een tweetal activa het laatste jaar van afschrijving bereikt, waarbij een extra inhaalafschrijving van € 370.000 heeft plaatsgevonden. Tegenover deze nadelen staat een voordeel van € 240.000 lagere afschrijvingen, doordat een tweetal projecten later technisch gereed zijn gemeld, waardoor deze afschrijving pas in 2019 start.	1.652	N
Een groot deel van het voordeel, circa € 1.600.000 heeft betrekking op de instandhouding van de RWZI Utrecht voor de overgang naar de nieuwe installatie in 2019. De uitgaven voor de slibverwerking en chemicaliën bij de RWZI Utrecht zijn conservatief begroot om zo het risico van tegenvallende prestaties van de oude RWZI op te kunnen vangen. In de praktijk bleek de bestaande zuivering op eigenkracht de bestaande normen te hebben gehaald en zijn enkele andere kostensoorten (energie, schoonmaak en onderhoud) lager uitgevallen. Daarnaast is circa € 1.950.000 minder uitgegeven aan de sloop van de vier nabezinktanks en slibindikers op RWZI Utrecht en minder externe advieskosten t.b.v. de verkenningsfase van de sloop RWZI Utrecht. Door de vertraging in de opstart van de nieuwe zuivering schuiven deze kosten door naar 2019 en worden met een voorstel tot begrotingswijziging in de begroting 2019 opgevoerd. De sloopkosten komen ten laste van de exploitatie. Verder zijn er kleinere voordelen op effluentheffing en anti afhaak bijdrage. Deze bedragen fluctueren jaarlijks.	4.305	V

Door natuurlijk verloop is de werkelijke bezetting lager geweest dan de begrote bezetting. Daardoor is een voordeel in de personeelskosten ontstaan. Het voordeel is niet structureel omdat door toekomstige ontwikkelingen de vrijgevallen capaciteit komend jaar nodig is. Verder zijn in de overige personeelskosten de volgende voordelen te noemen: - In de begroting is de toevoeging aan de voorziening PBB (Persoonsgebonden Basis Budget) van € 195.000 opgenomen onder Personeelskosten. In de realisatie is de toevoeging gerealiseerd onder Overig kosten. - Minder uitgegeven aan opleidingskosten en vitaliteitsbudget.	583	V
Het betreft voornamelijk een voordeel op de opbrengsten uit geactiveerde bouwrente van circa €152.000 en is een gevolg van een hoger saldo onderhanden werk dan begroot (voornamelijk RWZI Utrecht).	175	V
Totale netto lasten	3.411	V

Totale opbrengsten		
De belastingopbrengsten van de zuiveringsheffing is bij de 2e en 3e begrotingswijziging te voorzichtig ingeschat. Op basis van de rapportage van BghU over het derde kwartaal is er van uitgegaan dat de totale belastingopbrengsten € 1.300.000 hoger zouden uitvallen. Aan deze bijstelling lagen met name lagere kwijtscheldingen, lagere oninbaarheid en minder vernietigingen ten grondslag. Bij de jaarrekening bedraagt het verschil ten opzichte van de initiële begroting € 1.937.000 en daardoor wordt er nu een extra voordeel op de belastingopbrengsten voor de zuiveringsheffing van € 638.000 gemeld. Dit is grotendeels toe te schrijven aan oude jaren waarbij in de jaarrekening van 2018 minder is gereserveerd voor oninbaarheid en een voordeel is ingeboekt voor de gunstige afloop van de beroepsprocedure van Vrumona. Lagere reserveringen met oninbaar hangt vooral samen met het gunstige economische klimaat. Belangrijk om vast te stellen is dat het voordeel op de belastingopbrengsten voor de zuiveringsheffing vooral voortkomt uit lagere kwijtschelding en lagere oninbaarheid en niet zozeer uit hogere op te leggen belastingen. Bij de inschatting van het netto-belastingdraagvlak ten behoeve van de berekening van de tarieven voor 2019 is hiermee ook rekening gehouden. Daardoor worden op basis van de cijfers van 2018 geen voordelen verwacht voor de belastingopbrengsten van 2019.	638	V
Totale opbrengsten	638	V
Resultaat voor mutaties reserves	4.049	V

5. Rekening naar kosten- en opbrengstsoort

5.1 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoort

	Rekening 2017	Begroting 2018 na BW	Rekening 2018	Vershil begroting/ rekening	Vershil in %
Lasten					
Rente en afschrijvingen	31.099	31.406	32.061	-655	
Personeelslasten	36.037	40.356	38.531	1.825	
Goederen en diensten van derden	39.690	49.702	41.097	8.605	
Bijdragen aan derden	12.332	12.844	12.729	115	
Toevoegingen voorzieningen	4.078	3.448	3.872	-424	
Totaal lasten	123.236	137.756	128.290	9.466	7
Baten					
Financiële baten	1.437	1.383	1.448	65	
Personeelsbaten	2.281	1.410	631	-779	
Goederen en diensten aan derden	3.686	2.390	5.295	2.905	
Bijdragen van derden	8.959	7.934	8.223	289	
Waterschapsbelastingen	115.257	121.140	122.606	1.466	
Interne verrekeningen	4.400	7.510	8.204	694	
Totaal baten	136.020	141.767	146.407	4.640	3
Resultaat voor mutaties reserves	12.784	4.011	18.117	14.106	
Mutaties bestemmingsreserves	-3.880	313	-6.864	-7.177	
Nog te bestemmen resultaat	8.904	4.324	11.253	6.929	

5.2 Toelichting rekening naar kosten- en opbrengstsoort

Rente	Rekening 2017	Begroting 2018 na BW	Rekening 2018	Vershil begroting/ rekening	Vershil in %
Rente geldleningen	5.921	6.700	6.568	132	
Rente GHJ (interne rente)	1.437	1.356	1.448	-92	
Rente kortlopend < 1 jaar	-23	10	-40	50	
Totaal	7.335	8.066	7.976	90	1

Bedragen zijn in duizenden euro's

In de paragraaf financiering van het bestuursverslag is een nadere analyse opgenomen.

Afschrijvingen	Rekening 2017	Begroting 2018 na BW	Rekening 2018	Vershil begroting/ rekening	Vershil In %
Materiële vaste activa	23.549	23.340	23.870	-530	
Financiële vaste activa	215	0	215	-215	
Totaal	23.764	23.340	24.085	-745	-3

Bedragen zijn in duizenden euro's

In de begroting 2018 is de afschrijving van de financiële vaste activa met betrekking tot de afkoop van landinrichtingsrente Lopikerwaard niet opgenomen.

Personeelslasten	Rekening 2017	Begroting 2018 na BW	Rekening 2018	Vershil begroting/ rekening	Vershil In %
Salarissen	25.435	29.371	26.453	2.918	
Uitkeringen	159	125	70	55	
Sociale lasten	6.175	6.735	6.843	-108	
Personeel van derden	2.631	2.245	4.027	-1.782	
Overige personeelslasten	1.637	1.880	1.138	742	
Totaal	36.037	40.356	38.531	1.825	5

Bedragen zijn in duizenden euro's

In 2018 zijn de personele lasten € 1.825.000 lager door het flexibel inzetten van personeel.

Topinkomens

De Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen (WNT) maximeert de bezoldiging van een topfunctionaris op een beloning van € 189.000 inclusief kostenvergoedingen en pensioenbijdrage werkgever. Voor meer informatie over de WNT verwijzen wij u naar paragraaf 5.9 van het bestuursverslag.

Naam	Functie	Duur dienstverband	Omvang dienstverband
J. Goedhart (topfunctionaris in loondienst)	secretaris directeur	01-01-2018 t/m 31-12-2018	1,0 fte

Naam	Jaar	Beloning	Belastbare vergoeding	Voorzieningen op termijn	Beëindigings- uitkeringen	Jaar beëindiging
J. Goedhart	2018	€ 124.408	€ 0	€ 18.156	n.v.t.	n.v.t.
	2017	€ 117.200	€ 0	€ 16.953	n.v.t.	n.v.t.

Goederen en diensten van derden	Rekening 2017	Begroting 2018 na BW	Rekening 2018	Vershil begroting/ rekening	Vershil in %
Duurzame gebruiksgoederen	302	596	713	-117	
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	3.156	3.511	3.331	180	
Energie	4.359	4.488	4.209	279	
Huren, pacht en andere rechten	557	631	492	139	
Leasebetalingen operational lease	1.861	1.941	1.894	47	
Verzekeringen	272	286	289	-3	
Belastingen	59	50	16	34	
Onderhoud door derden	6.301	10.239	5.937	4.302	
Overige diensten door derden	22.823	27.960	24.216	3.744	
Totaal	39.690	49.702	41.097	8.605	17

Bedragen zijn in duizenden euro's

Onderhoud door derden

In de begroting 2018 is een bedrag van € 4.000.000 voor baggeren GHJ opgenomen. Door het tijdelijk stoppen van het baggeren zijn er geen gerealiseerde kosten in 2018 met betrekking tot Gekanaliseerde Hollandsche IJssel.

Bijdragen aan derden	Rekening 2017	Begroting 2018 na BW	Rekening 2018	Vershil begroting/ rekening	Vershil In %
Bijdragen aan overheden	11.868	11.439	11.982	-543	
Bijdragen aan overigen	464	1.405	747	658	
Totaal	12.332	12.844	12.729	115	1

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toevoegingen voorzieningen	Rekening 2017	Begroting 2018 na BW	Rekening 2018	Vershil begroting/ rekening	Vershil In %
Toevoegingen aan voorzieningen	4.078	3.448	3.872	-424	
Totaal	4.078	3.448	3.872	-424	-12

Bedragen zijn in duizenden euro's

Baten

Financiële baten	Rekening 2017	Begroting 2018 na BW	Rekening 2018	Vershil begroting/ rekening	Vershil In %
Interne rentebaten GHIJ	1.437	1.383	1.448	65	
Totaal	1.437	1.383	1.448	65	5

Bedragen zijn in duizenden euro's

Personeelsbaten	Rekening 2017	Begroting 2018 na BW	Rekening 2018	Vershil begroting/ rekening	Vershil In %
Baten ivm salarissen en sociale lasten	2.281	1.410	631	-779	
Totaal	2.281	1.410	631	-779	-55

Bedragen zijn in duizenden euro's

Baten in verband met salarissen en sociale lasten

Opbrengsten voor uitkeringen ziektewet (€ 109.000), detachering personeel (€462.000) zijn niet in de begroting 2018 opgenomen. De gerealiseerde opbrengsten met betrekking tot projecten zijn € 1.350.000 lager dan in de begroting.

Goederen en diensten aan derden	Rekening 2017	Begroting 2018 na BW	Rekening 2018	Vershil begroting/ rekening	Vershil in %
Verkoop van grond	0	0	0	0	
Verkoop van overige goederen	0	0	3	3	
Opbrengst uit grond en water	84	50	100	50	
Opbrengst uit overige eigendommen	153	191	154	-37	
Diensten voor derden/ov opbrengsten	3.449	2.149	5.038	2.889	
Totaal baten	3.686	2.390	5.295	2.905	122

Bedragen zijn in duizenden euro's

Diensten voor derden/overige opbrengsten

In 2018 is een bedrag van € 2.750.000 ontvangen van het havenbedrijf Rotterdam voor extra inzet KWA als gevolg van verdieping Nieuwe Waterweg en Botlek.

Bijdragen van derden	Rekening 2017	Begroting 2018 na BW	Rekening 2018	Verschil begroting/ rekening	Verschil In %
Bijdragen van overheden	8.847	7.893	7.877	-16	
Bijdragen van overigen	112	41	346	305	
Totaal	8.959	7.934	8.223	289	4

Waterschapsbelastingen (netto belastingopbrengst per categorie)	Rekening 2017	Begroting 2018 na BW	Rekening 2018	Verschil begroting/ rekening	Verschil in %
Watersysteemheffing ingezetenen	21.400	22.247	22.532	285	
Watersysteemheffing gebouwd	28.136	30.005	30.608	603	
Watersysteemheffing ongebouwd	4.202	4.939	4.875	-64	
Watersysteemheffing natuur	59	59	63	4	
Zuiveringsheffing/verontreinigingsheffing	61.460	63.890	64.528	638	
Netto belastingopbrengsten	115.257	121.140	122.606	1.466	1

Bedragen zijn in duizenden euro's

In het bestuursverslag 2018 staat een uitgebreide toelichting op de belastingopbrengsten.

Interne verrekeningen	Rekening 2017	Begroting 2018 na BW	Rekening 2018	Verschil begroting/ rekening	Verschil In %
Vrijval voorzieningen	231	0	70	70	
Geactiveerde personeelslasten projecten	2.234	4.800	5.079	279	
Geactiveerde bouwrente	1.787	2710	2.862	152	
Geactiveerde baggerprojecten	148	0	193	193	
Totaal	4.400	7.510	8.204	694	9

Bedragen zijn in duizenden euro's

In 2018 zijn er extra opbrengsten interne verrekeningen (geactiveerde personeelslasten en bouwrente projecten) van € 430.000. De hogere geactiveerde personeelslasten en rente worden gecompenseerd door lagere personeelsbaten projecten (toelichting personeelsbaten baten pagina 28).

6. Specificaties

In paragraaf 6.1 wordt een totaaloverzicht gegeven van alle investeringsprojecten die aan het begin van het begrotingsjaar nog onderhanden zijn en die in het lopende jaar zijn gestart.

Hieronder worden de opgenomen kolommen in de totaaloverzichten nader toegelicht.

Categorie activa	Naam categorie activa
OHW t/m 2017	OHW = onderhanden werken, betreft projecten die op 31 december 2017 nog onderhanden zijn.
(Des)investeringen 2018	Gerealiseerde kosten in 2018 van de projecten.
Doorbelasting aan derden 2018	Ontvangen doorbelasting aan derden in 2018.
Subsidie 2018	Ontvangen subsidie in 2018.
Totaal mutatie 2018	Som van (des)investeringen minus doorbelasting aan derden minus subsidie.
Overboeking OHW 2018	Projecten die in 2018 gereedgekomen zijn en daardoor niet meer onderhanden zijn.
OHW t/m 2018	Projecten die op 31 december 2018 nog onderhanden zijn.

6.1 Specificatie onderhanden werk en restant krediet per 31-12-2018

Categorie activa	OHW t/m 2017	(Des) investering 2018	Doorbelasting aan derden/subsidie 2018	Totaal mutatie 2018	Overboeking OHW 2018	OHW t/m 2018
Gronden	578.649	1.704.415	0	1.704.415	-2.188.693	94.371
Overige bedrijfsmiddelen	895.926	575.451	0	575.451	-1.404.270	67.107
Bedrijfsgebouwen/woonruimten	1.518.963	3.546.333	0	3.546.333	-5.065.297	0
Waterkeringen	13.665.515	12.015.044	6.755.090	5.259.955	-7.512.345	11.413.125
Watergangen, kunstwerken en gemalen	5.640.076	16.489.694	1.167.951	15.321.743	-9.969.272	10.992.547
Zuiveringstechnische werken	98.475.918	47.306.842	0	47.306.842	-7.253.893	138.528.866
Wegen	0	1.936	0	1.936	-1.936	0
Totaal	120.775.046	81.639.715	7.923.040	73.716.675	-33.395.706	161.096.015

Voor een gedetailleerde toelichting op de kredieten van grote projecten wordt verwezen naar het bestuursverslag bijlage 2 investeringen – rapportage grote projecten. Op basis van de uitputting in 2018 van de kredieten is de inschatting dat de beschikbaar gestelde kredieten toereikend zijn voor de totale uitvoering van de projecten.

6.2 Staat van vaste schulden

nummer lening	oorspronkelijke hoofdsom	omschrijving	%	datum rente	einddatum lening	saldo 31-12-2017	lening 2018	rente 2018	aflossing 2018	saldo 31-12-2018
75	9.529.384	NWB 10028647	2,588	1-aug	01-08-2044	9.529.384		246.620		9.529.384
79	4.537.802	NWB 10014419	5,750	27-feb	27-02-2022	907.560		52.185	181.512	726.048
82	771.426	Oude sluis	1,000	per mnd	31-12-2028	309.901		3.099	26.792	283.109
83	6.806.703	NWB 10015886	4,590	1-mei	01-05-2024	1.905.877		87.480	272.268	1.633.609
84	15.882.308	NWB 10020341	6,010	18-mei	18-05-2020	2.382.346		143.179	794.115	1.588.231
85	6.928.215	NWB 10020340	2,341	1-jun	01-06-2046	6.988.215		0		6.988.215
96	10.000.000	SNS NL/ASN150	4,240	23-dec	23-12-2018	666.760		191.865	666.760	0
97	25.000.000	NWB 10023587	3,990	7-jan	07-01-2030	13.000.000		518.700	1.000.000	12.000.000
98	15.000.000	NWB 10024210	3,650	29-jun	29-06-2030	7.800.000		284.700	600.000	7.200.000
99	10.000.000	NWB 10024494	4,345	30-sep	30-09-2030	5.200.000		225.940	400.000	4.800.000
100	10.000.000	NWB 10024613	4,045	31-mrt	31-03-2031	5.600.000		226.520	400.000	5.200.000
102	14.400.000	NWB 10028690	3,085	1-okt	02-10-2034	14.400.000		444.240		14.400.000
103	15.000.000	NWB 10028648	3,941	1-aug	01-08-2044	15.000.000		591.150		15.000.000
104	35.000.000	NWB 10028691	4,199	1-sep	01-09-2045	35.000.000		1.469.650		35.000.000
106	15.000.000	NWB 10027481	3,110	1-jul	01-07-2041	15.000.000		463.500		15.000.000
107	12.000.000	NWB 10028605	1,924	18-dec	01-08-2039	12.000.000		230.880		12.000.000
108	6.000.000	NWB 10028683	1,548	1-aug	01-08-2040	6.000.000		92.880		6.000.000
109	17.600.000	NWB 10029231	1,435	1-jul	01-07-2047	17.600.000		252.560		17.600.000
110	20.000.000	NWB 10029300	0,885	2-mei	02-05-2030	20.000.000		177.000		20.000.000
111	10.000.000	NWB 2-29399	1,800	1-sep	01-09-2049	10.000.000		180.000		10.000.000
112	10.000.000	NWB 2-29400	1,800	1-sep	01-09-2049	10.000.000		180.000		10.000.000
113	10.000.000	NWB 2-29398	1,300	1-dec	01-12-2033	10.000.000		130.000		10.000.000
114	10.000.000	NWB 2-29397	1,300	1-dec	01-12-2033	10.000.000		130.000		10.000.000
115	10.000.000	NWB 2-29406	1,279	1-jun	01-06-2033		10.000.000			10.000.000
116	10.000.000	NWB 2-29407	1,279	1-jun	01-06-2033		10.000.000			10.000.000
117	10.000.000	NWB 2-29408	1,861	1-jun	01-06-2046		10.000.000			10.000.000
118	10.000.000	NWB 2-29409	1,861	1-jun	01-06-2046		10.000.000			10.000.000
Subtotaal leningen bij financiële instellingen						229.290.043	40.000.000	6.322.148	4.341.448	264.948.595
101	15.564,66	Obligatielening	2,500			15.565				15.565
Totaal vaste schulden						229.305.608	40.000.000	6.322.148	4.341.448	264.964.160

Bedragen zijn in euro's

7. Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden te Houten gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva van

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden op 31 december 2018 in overeenstemming met het Waterschapsbesluit

zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen.

De Jaarrekening bestaat uit:

de balans per 31 december 2018;

de exploitatierekening over 2018;

de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Waterschapsbesluit, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 13 december 2017, en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (Vio) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1(j) Uitvoeringsregeling WNT

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT.

Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 1.282.000 miljoen, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten, inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 5.2 lid 1 van het Waterschapsbesluit.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 5.3 van het Waterschapsbesluit. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2018.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 60.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

het bestuursverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;

bijlage 1 Kosten en opbrengsten per programma;

bijlage 2 Investerings -rapportage grote projecten;

bijlage 3 Muskusrattenbeheer.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

alle informatie bevat die op grond van het Waterschapsbesluit is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Waterschapswet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Waterschapsbesluit. Het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen.

In dit kader is het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om het waterschap in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Waterschapswet verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het hoogheemraadschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons at te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, atzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben, waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Waterschapsbesluit, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 13 december 2017, de Regeling Controleprotocol WNT 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten, alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het hoogheemraadschap.

Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van dijkgraaf en hoogheemraden en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.

Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.

Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Utrecht, 29 Mei 2019

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. R.T.H. Wortelboer RA

8. Besluit

Opmaak, ter inzage legging en vaststelling

Deze rekening is aldus opgemaakt door het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden d.d. 14 mei 2019.

, dijkgraaf
P.J.M. Poelmann

, secretaris-directeur
J. Goedhart

Deze rekening heeft, na voorafgaande kennisgeving, met alle bescheiden van 13 juni 2019 t/m 26 juni 2019 voor een ieder ter inzage gelegen.

Deze rekening is op 26 juni 2019 vastgesteld door het algemeen bestuur van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

, voorzitter
P.J.M. Poelmann

, secretaris
J. Goedhart